

Simulakranes fremrykning¹

Jean Baudrillard

MedieKultur 2016, 145-161

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dk

The online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Selvom vi har måttet medgive, at Borges' fabel var den smukkeste allegori på simulation – fabeln om Kejserdømmets korttegnere, der formår at tilvejebringe et kort, der er så detaljeret, at det ender med at dække jordoverfladen ganske nøjagtigt (mens Kejserdømmets forfald lidt efter lidt medfører, at kortet rives itu, så dets papirstrimler siden kan findes hist og her i ørkenen, og hvilken metafysisk skønhed er der ikke ved denne ruinerede abstraktion, som bærer vidnesbyrd om et hovmod, der i omfang svarer til et kejserdømme, og som forgår som et kadaver, der vender tilbage til jordens substans, lidt ligesom en fordobling, der med alderen ender med at være sammenfaldende med det virkelige) – så har vi tilbagelagt denne fabel, og den har nu kun den diskrete charme, der tilkommer simulakra af anden række.²

I dag er abstraktionen ikke længere kortets, fordoblingens, spejlingens eller begrebets. Simulationen tilhører ikke længere et territorium, et henvisningsgrundlag eller en substans; den er en generering gennem modeller af noget reelt uden hverken oprindelse eller realitet: det hyperreelle. Territoriet går ikke længere forud for kortet, og det overlever det heller ikke. Det er herefter kortet, der går forud for territoriet: SIMULAKRANES FREMRYKNING. Det er kortet, der afføder territoriet, og skulle man genoptage fabeln, ville det i dag være territoriet, hvis strimler langsomt rådne ud over kortet. Det er det reelle og ikke kortet, hvis rester overlever hist og her i de ørkener, som ikke længere er Kejserdømmets, men vore: *Selve det reelles ørken.*

Men selv når man vender den om, er fabeln uanvendelig. Måske er det eneste, der overlever, Kejserdømmets allegori. For det er med den samme imperialisme, at de nuværende simulatorer forsøger at få det reelle, det reelle som helhed, til at blive sammenfaldende med deres simulationsmodeller. Det drejer sig imidlertid ikke længere hverken om kort eller om territorium. Der er noget, der er forsvundet: den suveræne forskel mellem det første og det andet, som udgjorde charmen ved abstraktionen. For det er forskellen, der bibringer kortet poesi og territoriet charme: Det er begrebets magi og virkelighedens charme.³ Det er det imaginære ved en forestilling, der kulminerer med og samtidig går til grunde i kartografernes vanvittige projekt om kortets og territoriets ideelle udvidelighed til hinanden, der forsvinder i simulationen. For simulationens operation er kerneagtig og genererende og slet ikke afspejlende og diskursiv. Det er hele metafysikken, der går væk: Der er ikke længere nogen afspejling af væren eller af fremtrædelserne, af virkeligheden og af dens begreb. Ikke længere nogen imaginær udvidelighed, der er samstemmende: Det er den genetiske formindskelse, der udgør simulationens dimension. Det reelle frembringes ud fra celler i miniature, ud fra matricer og erindringer, ud fra styringsmodeller. Og med udgangspunkt i dem kan det reelle reproducere et uendeligt antal gange. Det behøver ikke længere være rationelt, fordi det ikke længere skal måle sig med nogen ideel eller negativ instans. Nu er det kun operationsdygtigt. Faktisk er det ikke mere det reelle, eftersom der ikke længere er noget imaginært, der omgiver det. Det er en hyperrealitet frembragt ved en syntese, der stråler fra nogle kombinationsmodeller i et hyperrum uden atmosfære.

Ved denne overgang til et rum, hvis krumning ikke længere er det reelles eller sandhedens krumning, begynder simulationens æra med en udvanding af alle henvisninger; ja, endnu værre: med deres artificielle genopstandelse i tegnsystemer, som udgør et mere føjeligt stof end meningen, eftersom tegnet stiller sig til rådighed for alle ækvivalenssystemer, for alle binære modstillinger og for kombinatorikkens hele algebra. Det drejer sig ikke længere om imitation eller fordobling, ja, end ikke om parodi. Det drejer sig om en erstatning af det virkelige med tegnene på virkelighed, dvs. om en operation, der skal afskrække ethvert reelt forløb ved hjælp af en fordoblende virkning: Det er et signalgivende, overstadigt, programmeret og fejlfrit maskineri, som tilbyder alle tegn på virkelighed samtidig med, at det kortslutter alle virkelighedens genvordigheder. Det reelle vil aldrig mere få lejlighed til at frembringe sig selv; det er så modellens vitale funktion i et dødssystem, eller rettere i et foruddiskonteret genopstandelsessystem, som ikke overlader nogen dødbringende begivenhed til tilfældigheden. Herefter altså en hyperrealitet, der er i ly for det imaginære og for enhver skelnen mellem det reelle og det imaginære, og som kun giver plads for modellernes løbebaner og for den simulerede frembringelse af forskelle.

Billedernes guddommelige henvisningsløshed

At skjule er at lade som om, at man ikke har det, man har. At simulere er at lade som om, at man har det, man ikke har. Den første henviser til en tilstedeværelse, mens den anden

henviser til et fravær. Sagen er dog mere kompliceret, for at simulere er ikke at lade som om: "Den der fingerer en sygdom, kan nøjes med at lægge sig i sengen og lade som om, at han er syg. Den der simulerer en sygdom, må angive nogle af dens symptomer i sig." (fra ordbogen Littré). Således lader at fingere eller at skjule realitetsprincippet uanfægtet: Forskellen vil her være tydelig, fordi den kun er maskeret. Simulering sætter derimod spørgsmålstejn ved forskellen mellem det "sande" og det "falske", mellem det "reelle" og det "imaginære". Er den simulerende syg eller ikke syg, når vedkommende frembringer "sande" symptomer? Objektivt set kan vedkommende hverken behandles som syg eller som ikke-syg. Psykologien og lægevidenskaben må stoppe op over for sandheden om en sygdom, der ikke længere er til at finde. For kan ethvert symptom "frembringes" og dermed ikke længere antages at være en naturlig tilstand, så kan enhver sygdom betragtes som værende simulerbar og simuleret, mens lægevidenskaben mister sin mening, eftersom den kun véd at behandle objektive årsager til "sande" sygdomme. Det psykosomatiske udvikler sig i sygdomsprincippets grænseland på en mistænkelig måde. Hvad psykoanalysen angår, så henviser den den organiske ordens symptomer til den ubevidste orden: Den er så atter anset for at være "sand", og sandere end den første: Men hvorfor skulle simulationen stoppe op ved indgangen til det ubevidste? Hvorfor skulle det ubevidstes "virksomhed" ikke kunne "frembringes" på samme måde som ethvert symptom inden for den klassiske lægevidenskab? Drømmene er det jo allerede.

Ganske vist hævder den læge, der tager sig af sindslidelser, at "der for hver form for sindslidelse gives en særlig orden i symptomernes rækkefølge, som den simulerende er uvidende om, og hvis fravær ikke ville kunne undgå at vække lægens mistanke." Dette synspunkt (der stammer fra 1865) skal for enhver pris redde et sandhedsprincip og undgå det spørgsmål, som simulationen stiller; nemlig at sandheden, henvisningen og den objektive årsag er holdt op med at eksistere. Nuvel, hvad kan lægevidenskaben stille op med det, der flyder på denne side af eller hinsides sygdommen, på denne side af eller hinsides sundheden sammen med en fordobling af sygdommen inden for en diskurs, som ikke længere er hverken sand eller falsk? Hvad kan psykoanalysen stille op med en fordobling af diskursen om det ubevidste inden for en simulationsdiskurs, som aldrig mere vil kunne afsløres, fordi den heller ikke er falsk?⁴

Og hvad kan hæren stille op med sine simulatorer? Der er tradition for, at den afslører og straffer dem ved hjælp af en efterforskning ud fra klare principper. I dag må den kassere en, der er rigtig god til at simulere, når vedkommende nøjagtigt svarer til en "sand" homoseksuel, en hjertesyg eller en galning. Også den militære psykologi viger nu tilbage for Descartes' tydeliggørelser og tøver med at skelne mellem det sande og det falske, mellem det "fremstillede" symptom og det autentiske symptom: "Spiller han gal så godt, så må det skyldes, at han er det." Og her tager hæren ikke fejl: I en vis forstand simulerer alle gale, og den uskelnelighed udgør den værste af alle undergravninger. Det er imod uskelneligheden, at den klassiske fornuft måtte bevæbne sig med alle sine kategorier. Men det er også uskelneligheden, der i dag atter får kategorierne til at løbe over og drukne sandhedsprincippet.

Hinsides lægevidenskaben og hæren, der udgør simulationens yndlingsområde, henviser hele sagen til religionen og guddommens simulakrum: "Jeg måtte forbyde, at der fandtes et simulakrum i templerne, eftersom den guddom, der besjæler naturen, ikke kan repræsenteres." Men det kan den netop. Men hvad sker der med den, når den almengøres som ikoner, eller når den mangedobles som simulakra? Forbliver den den allerhøjeste instans, som blot legemliggøres i billederne fra en synlig teologi? Eller fordampes den i de simulakra, som alene kan udfolde deres overflod og fascinationskraft, så ikonernes synlige maskineri erstatter Guds rene og forståelige Idé? Det var netop, hvad ikonoklasterne var bange for, og deres tusind år gamle skænderi er fortsat vort i dag.⁵ Det er netop, fordi de fornam simulakraernes almagt, deres evne til at udviske Gud af menneskenes bevidsthed. For simulakra lader den sandhed skinne igennem, den ødelæggende og tilintetgørende sandhed, at Gud i grunden aldrig har været til, at der kun har eksisteret gudens simulakrum, ja, at Gud selv aldrig har været andet end sit eget simulakrum. Og herfra udgik ikonoklasternes rasende trang til at ødelægge billeder. Havde de nu formået at tro, at billeder blot skjulte eller maskerede en platonisk Idé om Gud, så havde de ikke behøvet at ødelægge dem. Man kan leve med en idé om, at sandheden er en anden. Deres metafysiske ulykkesfølelse skyldtes imidlertid den tanke, at billederne slet ikke skjulte noget, at de med andre ord ikke var billeder, altså sådanne der selv var blevet forandret af en oprindelig model, men netop fuldkomne simulakra, der altid ville stråle af deres egen tiltrækningskraft. Det var derfor nødvendigt for enhver pris at afværge døden for henvisningen til guddommen.

Man vil nu kunne se, at ikonoklasterne, der blev anklaget for at foragte og forkaste billeder, var dem, der tilskrev billederne den rigtige værdi. I modsætning til ikonodulerne, som kun anså dem for at være spejlbilleder og slog sig til tåls med at dyrke Gud som et prægebillede. Modsat vil man dog også kunne sige, at ikonodulerne havde det mest moderne sind og var de mest eventyrlystne, eftersom de ved at hævde Guds gennemskuelighed som spejlbillede allerede spillede på hans død og på hans forsvinding under åbenbaringen af hans repræsentationer (om hvilke de måske allerede vidste, at de ikke længere repræsenterede noget, at de udgjorde et rent spil, men at det netop var i dette, at det store spil bestod – måske vidste de også, at det er farligt at afsløre billeder, fordi de tildækker, at der ikke er noget bag ved).

Det er så det, jesuitterne bedrev, da de grundlagde deres politik på Guds virtuelle forsvinding og på en jordisk og spektakulær manipulation af bevidsthederne. Det indebar en udviskning af Gud i en åbenbaring af magten: Transcendensen ophørte således, da den ikke længere tjente til andet end som et alibi for en strategi, der var aldeles fri for påvirkninger og tegn. Politikens grå eminence skjuler sig bag barokkens billeder.

Der er således altid blevet satset på billedernes dræbende styrke: styrken til at dræbe virkeligheden og til at dræbe deres egen model, sådan som ikonerne i Byzans kunne være dræbende for den guddommelige identitet. Denne dræbende styrke bliver imødegået af repræsentationernes, som er en dialektisk styrke, en synlig og forståelig formidling af det Reelle. Hele Vestens tro og gode samvittighed er blevet engageret i dette væddemål om

repræsentation: At et tegn kan henvise til den dybere mening, at et tegn kan *udveksles* mod mening, samt at noget kan stå inde for en sådan udveksling – og det er selvfølgelig Gud. Men hvad nu hvis selv Gud kan simuleres, dvs. reduceres til de tegn, der er troværdige? Så overgår hele systemet til vægtløshed, og det er selv ikke andet end et gigantisk simulakrum; altså ikke virkeligt, men simulakrum, hvilket vil sige, at det ikke længere udveksles mod noget virkeligt, men udveksles i sig selv, i et uafbrudt kredsløb, hvorved hverken henvisningen eller omkredsen befinder sig noget sted.

Sådan er simulationen i det, der modsætter sig en repræsentation: Den tager udgangspunkt i et princip om ækvivalens mellem tegnet og det virkelige (og selv om denne ækvivalens er utopisk, så udgør den et grundlæggende aksiom). I modsætning til utopien så tager simulationen udgangspunkt i princippet om ækvivalens, i *den radikale negation af tegnet som værdi*, dvs. i tegnet som omvendning og ombringelse af enhver henvisning. Mens repræsentationen forsøger at indoptage simulationen ved at fortolke den som en falsk repræsentation, så pakker simulationen hele repræsentationens egen opbygning ind som et simulakrum.

Således vil billedets successive faser kunne se ud:

- Det er et refleks af en dyb realitet.
- Det maskerer og svækker den dybe realitets natur.
- Det maskerer *fraværet* af dyb realitet.
- Det er uden noget forhold til nogen som helst realitet: det er dens rene simulakrum.

I det første tilfælde er billedet en *god* fremtrædelse. Repræsentationen henhører under sakramentet. I det andet tilfælde er billedet en *dårlig* fremtrædelse og henhører under det ondartede. I det tredje tilfælde *spiller det på at være* en fremtrædelse, og det henhører under trylleriet. I det fjerde tilfælde henhører det slet ikke mere under fremtrædelsen, men under simulationen.

Overgangen fra tegn, der skjuler noget, til tegn, der skjuler, at der ikke er noget, markerer et afgørende skift. De første henviser til en teologi om sandhed og hemmelighed (og hertil hører ideologien fortsat). De andre indleder simulakranes og simulationens æra, hvor der ikke længere er nogen Gud til at kende sine og ingen Dommedag til at adskille det falske fra det sande eller det reelle fra dets kunstige genopstandelse, eftersom alt allerede er dødt og genopstået på forhånd.

Når det reelle ikke længere er det, det var, så får nostalgien hele sin mening. Der viser sig et overbud af oprindelsesmyter og af tegn på virkelighed. Et overbud af afledt sandhed, afledt objektivitet og afledt autenticitet. Der forekommer en optrapning af det sande, det oplevede samt en genopstandelse af det figurative netop der, hvorfra objektet og substansen er forsvundet. En sammenstimlende frembringelse af virkelighed og henvisning, som er parallel til og overordnet i forhold til den materielle produktions sammenstimling: Sådan

fremstår simulationen i den fase, som vedrører os – en strategi for det reelle, det neoreelle og det hyperreelle, som overalt får fordoblet en strategi om afskrækkelse.

Hyperreel og imaginær

Disneyland udgør den fuldkomne model for en sammenfletning af alle simulakra-ordnerne. I udgangspunktet er det en leg med illusioner og spøgelse: piraterne, Det Vilde Vesten, science fiction osv. Det er denne imaginære verden, der skal forestille at sikre foretagendets succes. Det, der tiltrækker folk i mængder, er imidlertid snarere den sociale lilleverden, den *religiøse* fryd ved miniatureudgaven af det virkelige Amerika, af dets glæder og sorger. Man parkerer udenfor, står i kø indenfor og er helt overladt til sig selv ved udgangen. I denne imaginære verden består det eneste spøgeri i den ømhed og varme, der befinder sig i menneskemængden, samt i et overvældende antal påfund og gadgets, der er i stand til at opretholde en massefølsomhed. Der er en enorm kontrast til den absolutte ensomhed på parkeringspladsen, der er en sand koncentrationslejr, eller rettere: Indenfor er der en hel vifte af gadgets, der tiltrækker mængden og leder den ind i menneskestrømme, mens der udenfor kun er ensomheden og en gadget: bilen. Ved et usædvanligt sammenfald (der uden tvivl henhører under det særligt fortryllende ved dette univers), så er denne barnlige verden også fastfrosset, og den er blevet udtænkt og virkeliggjort af en person, der selv er frosset ned i dag: Walt Disney venter på sin genopstandelse i 180 minusgrader.

Over alt i Disneyland aftegner Amerikas objektive træk sig, helt ind i individernes og mængdens morfologi: Alle dets værdier bliver fremhævet gennem miniatureudgaven og tegneserierne: udstoppede og pacificerede. Det er derfor muligt med en ideologisk analyse af Disneyland (som Louis Marin har gjort så glimrende i *Utopiques, jeux d'espaces* [Utopiske landskaber, rummenes spil], Paris: Minuit, 1973).⁶ Det er en sammenfatning af the American Way of Life,⁷ en lovprisning af de amerikanske værdier og en idealiseret ommøblering af en modsigelsesfyldt virkelighed. Sådan er det, men dette skjuler også noget andet, og den ideologiske "handling" skal selv tjene som dække for en *simulation af tredje række*: Disneyland findes for at skjule, at det er det "virkelige" land, det "virkelige" Amerika, der er Disneyland (lidt ligesom fængslerne er der for at skjule, at det er samfundet som helhed, i dets banale allestedsnærværelse, der er fængselsagtigt). Og Disneyland fremstilles så som imaginært for at fremme en tro på, at resten er virkeligt, mens det er hele Los Angeles og det Amerika, der omgiver det, som ikke længere er virkelige, men tilhører det hyperreelles og simulationens orden. Det drejer sig ikke længere om en falsk fremstilling af virkeligheden (det er ideologien), det drejer sig i stedet om at skjule, at det virkelige ikke længere er virkeligt, og dermed redde realitetsprincippet.

Det imaginære ved Disneyland er hverken sandt eller falsk; det er en maskine til at afskrække, og den er sat i scene for at regenerere fiktionen om det virkelige fra den modsatte vinkel. Det er derfor, at det imaginære her bliver så tåbeligt, at det går i barndom. Denne verden gør sig infantil for at fremme troen på, at de voksne befinder sig et andet

sted, nemlig i den "virkelige" verden, og for at skjule, at den sande infantilitet er overalt og tilhører de voksne selv, der kommer her for at lege børn og skabe en illusion vedrørende deres reelle infantilitet.

Disneyland er i øvrigt ikke alene. Enchanted Village, Magic Mountain, Marine World: Los Angeles er omgivet af sådanne imaginære kraftværker, der forsyner byen med realitet, med energi fra det reelle; en by, hvis mysterium netop går ud på, at den kun er et netværk af uophørlig og uvirkelig trafik. Det er en by af et fabelagtigt omfang, men uden rum og uden dimensioner. Ligesom den har brug for atomkraftværker og elværker, ligesom den har brug for filmstudier, har denne by, der selv ikke er andet end en umådelig drejebog og en evig kameratur, også brug for disse gamle imaginære forestillinger, som udgjorde de et sympatisk nervesystem bestående af signaler til barndommen og af sminkede spøgelser.

Den politiske fortryllelse

Watergate. Det er den samme drejebog som i Disneyland, dvs. at en imaginær virkning skal skjule, at der ikke er nogen virkelighed på den anden side af det kunstige områdes grænsevægge: Her er det så en skandalevirkning, der skal skjule, at der ikke er nogen forskel på hændelserne og afsløringen af dem (CIA's folk og journalisterne fra *Washington Post* benytter sig af den samme metode). Det er således den samme fremgangsmåde, der gennem skandalen skal forsøge at fremskaffe et politisk og moralsk princip som den, der gennem de imaginære forestillinger skulle fremskaffe et realitetsprincip, som ellers er ved at fortabe sig.

Afsløringen af skandalen indebærer altid en hyldest til loven. Og det er især lykkedes for Watergate at få anbragt den idé, at Watergate *var* en skandale – og i den forstand har den udgjort en forrygende afhængighedsskabende operation, nemlig en indsprøjtning i verdensmålestok af en ordentlig dosis politisk moral. Sammen med Bourdieu vil man kunne sige: "Det egentlige ved ethvert styrkeforhold er at tilsløre det som et sådant, og det kan kun opnå maksimal styrke, fordi det tilslører et sådant forhold", og det må forstås på følgende måde: Kapitalen, der er umoralsk og skrupelløs, kan kun virke i dække af en moralsk overbygning, og enhver, der vil genskabe en sådan offentlig moral (gennem indignation, afsløringer osv.), arbejder spontant til fordel for kapitalens orden. Og det gælder så for journalisterne på *Washington Post*.

Dette ville dog ikke være andet end ideologiens formel, og når Bourdieu kommer med dette udsagn, så underforstår han, at "styrkeforholdet" udgør *sandheden* om det kapitalistiske herredømme, og han vil selv *afsløre* dette styrkeforhold som en *skandale*. Han indtager således den samme deterministiske og moralistiske position som journalisterne ved *Washington Post*. Han gennemfører det samme arbejde med at rense og genstarte den moralske orden, der er den sandhedsorden, hvori den sociale ordens rigtige symboliske vold foregår, og den befinder sig aldeles hinsides alle de styrkeforhold, som blot udgør den sociale ordens bevægelige og ligegyldige skikkelse i menneskenes moralske og politiske bevidsthed.

Alt hvad kapitalen beder os om, er at opfatte den som rationel *eller* at bekæmpe den i rationalitetens navn, at opfatte den som moralsk *eller* bekæmpe den i moralitetens navn. For det er *den samme sag*, der blot *kan aflæses i en anden form*: Førhen anstrengte man sig for at tilsløre en skandale, i dag gør man sig så umage med at skjule, at der ikke er nogen skandale.

Watergate er ikke en skandale. Det er det, der må siges for enhver pris, for det er det, alle gør sig umage med at skjule; en tilsløring, der skal maskere en uddybning af moraliteten, af den moralske panik, alt som vi kommer nærmere kapitalens primitive iscenesættelse: dens umiddelbare grusomhed, dens uforståelige vildskab og dens grundlæggende immoralitet. Det er, hvad der er skandaløst og uantageligt for det moralske og økonomiske ækvivalenssystem, som udgør grundantagelsen i venstrefløjtænkningen siden oplysningsteoriene og frem til kommunismen. Man tilskriver kapitalen en kontrakttænkning, men den er selv fuldstændig ligeglad med det: Den er et monstrøst foretagende uden principper, og andet er der ikke i den. Det er den "oplyste" tanke, der forsøger at kontrollere den ved at påtvinge den regler. Og al den bebrejdelse, der gør det ud for revolutionær teori, går i dag blot ud på at anklage kapitalen for ikke at følge spillets regler: "Magten er uretfærdig, dens ret er en klasseret, kapitalen udbytter os osv.", som var kapitalen bundet ved en kontrakt til det samfund, den styrer. Det er venstrefløjen, der holder et spejl om lighed op foran kapitalen i det håb, at den går ind på det, at den lader sig rive med af skyggespillet om en samfundspagt, og at den begynder at efterleve sine forpligtigelser mod samfundet som helhed (ved samme lejlighed vil der heller ikke mere være brug for en revolution: Det rækker, at kapitalen overholder en rationel formel om udveksling).

Men kapitalen har aldrig været kontraktbundet til det samfund, den behersker. Den er hekseri med samfundsforhold, den udgør *en udæskning af samfundet*, og den burde imødegås som en sådan. Den er ikke en skandale, der må anholdes ud fra en moralsk eller økonomisk rationalitet; den er en udæskning, som må modtages ud fra den symbolske regel.

Möbius – negativiteten i spiral

Watergate har således ikke været andet end en fælde, som systemet havde lagt ud for sine fjender: En skandalesimulation med regenererende formål. I filmen er dette legemliggjort ved personen "Deep Throat",⁸ om hvem det er blevet sagt, at han var en grå eminence i det Republikanske Parti, som manipulerede venstreorienterede journalister for at komme af med Nixon - og hvorfor ikke? Alle hypoteser er mulige, men den er overflødig: Venstrefløjen klarer udmærket selv og helt spontant at udføre højrefløjens arbejde. Og i øvrigt ville det være naivt at skulle finde en forbitret god samvittighed frem dér, eftersom også højrefløjen udfører venstrefløjens arbejde spontant. Alle hypoteser om manipulation er reversible i en uendelig svingdørsbevægelse. For manipulation udgør en flydende kausalitet, hvor det positive og det negative afføder og dækker hinanden, og hvori der ikke indgår aktiver og passiver. Det er ved en *tilfældig* afbrydelse af en sådan svingende kausalitet, at et princip

om politisk realitet kan reddes. Det er ved *simulation* af et afgrænset, konventionelt perspektivfelt, hvor forudsætninger og følger af en handling eller en begivenhed lader sig beregne, at den politiske sandsynlighed kan opretholdes (og selvfølgelig indbefattet den "objektive" analyse, kampen osv.). Tager man derimod et helt kredsløbet i betragtning, som en eller anden handling eller begivenhed gennemløber i et system, hvor en lineær kontinuitet og en dialektisk polaritet ikke findes mere, dvs. i et område *hjem søgt af simulation*, så fordamper enhver bestemmelse, og enhver handling ophæver sig selv, når kredsløbet slutter, efter at have gavnet alle og ventileret sig selv i alle retninger.

Er dette eller hint bombeattentat i Italien udført af venstrestremister, eller er det en provokation fra det yderste højre, eller er det en centristisk iscenesættelse for at bringe alle terrorister i miskredit og afstive en vaklende centralmagt, eller er det i stedet politiets iscenesættelse for at presse offentligheden til mere sikkerhed? Alt dette er sandt samtidigt, og efterforskningen af beviserne, ja, af de objektive kendsgerninger, sætter ikke en stopper for fortolkningsernes svimlende karakter. Det er, fordi vi befinder os i en simulationslogik, som ikke længere har noget at gøre med kendsgerningernes logik og med begrundelsernes orden. Simulationen er kendetegnet ved *modellens fremrykning*, ved alle modellers fremrykning selv i forhold til den mindste kendsgerning: Først er modellerne der, og deres cirkulation er et kredsløb ligesom bombers, hvorfor de udgør begivenhedens sande magnetiske felt. Kendsgerningerne har ikke længere nogen egen bane, de opstår i snittet mellem modellerne, og en enkel kendsgerning kan være frembragt af alle modeller samtidigt. En sådan foruddiskontering, fremrykning, kortslutning eller forvirring mellem kendsgerningen og dens model (der er ikke længere noget meningsbrud, nogen dialektisk polaritet eller negative strømme: Det er de antagonistiske polers implosion), det er den, der hver gang giver plads til alle mulige fortolkninger, også de mest selvmodsigende. Og de er alle sande, eftersom deres sandhed består i, at de kan udveksles i et generaliseret kredsløb ligesom de modeller, som de er udgået af.

Kommunisterne gør op med socialistpartiet, som ville de bryde "l'Union de la Gauche".⁹ De forsøger at få den tanke akkrediteret, at deres modvilje skyldes en mere radikal politisk fordring. Men faktisk er det, fordi de ikke vil have magten: Men vil de ikke have den under disse konjunkturer, der er ugunstige for venstrefløjen i almindelighed, eller er ugunstige for dem inden i l'Union de la Gauche – eller vil de ikke have magten per definition? Når Berlinguer erklærer:¹⁰ "Man bør ikke være bange for at se kommunisterne tage magten i Italien", så betyder det:

- der er ikke noget at være bange for, fordi kommunisterne, hvis de kommer til magten, ikke vil forandre noget ved dens grundlæggende kapitalistiske mekanisme,
- der er overhovedet ingen risiko for, at de nogensinde kommer til magten (af den grund, at de ikke vil have den) – og skulle de alligevel komme til at sætte sig på den, så vil de ikke være andet end stedfortræderudøvere,

Article: Simulakranes fremrykning

- der er faktisk ingen magt mere, ingen rigtig magt, og derfor er der ingen risiko for, at en eller anden tager den eller tager den tilbage,
- Desuden er jeg, Berlinguer, ikke bange for at se kommunisterne tage magten i Italien – hvad der kan forekomme at være indlysende, men er det ikke helt, for
- det kan betyde det modsatte (vi har ikke brug for psykoanalyse til at forklare det): *Jeg er bange* for at se kommunisterne tage magten (og det er der gode grunde til, også for en kommunist).

Og alt dette er sandt samtidigt. Det er hemmeligheden ved en diskurs, som ikke blot er tvetydig, som de politiske diskurser kan være det, men som gengiver umuligheden af en bestemt magtposition og dermed umuligheden af en bestemt diskursposition. Og denne logik hidrører ikke fra det ene eller andet parti: Den gennemstrømmer alle diskurser, uanset om de vil det eller ikke.

Hvem skal udrede trådene i denne forvikling? Den gordiske knude kunne i det mindste hugges over. Selvom man imidlertid skulle skære Møbiusbåndet i to, så bliver det blot til endnu en spiral, uden at reversibiliteten mellem overfladerne finder en løsning (ligesom hypotesernes reversible kontinuitet her). Det er simulationens helvede, som ikke længere er torturens helvede, men den subtile, ondsksfulde og u håndgribelige meningsvridnings helvede¹¹ – hvor selv de dømte i Burgos kan blive til en gave,¹² Franco giver det vestlige demokrati, som derved får lejlighed til at regenerere sin egen vaklende humanisme, og hvis indignerede protester måske til gengæld kan konsolidere Francos regime ved at sammensveje de spanske masser mod den fremmede intervention? Hvor er mon sandheden i alt dette, når sammensværgelser som disse kan indgås på glimrende måde, endda uden at deres ophavsmænd kender til dem?

Der er en konjunktion i systemet og dens alternative yderpunkter, ligesom det er tilfældet med et bøjlet spejls yderpunkter: Kan man tale om en "ond" bøjning i et politisk rum, der er magnetiseret, kredsende og reversibelt fra højre til venstre, om en vridning, der virker som en ond ånd i en telefonisk koblingscentral, hvorved hele systemet, dvs. kapitalens uendelighed er vendt tilbage til sin egen overflade; en tværgående endelighed? Og foregår det ikke på samme måde med begæret og med driftsrummet? Konjunktion af begæret og af værdien, af begæret og af kapitalen. Konjunktion af begæret og af loven med nydelsen som lovens sidste metamorfose (det er derfor, den så gavmildt deltager i dagsordenen): Alene kapitalen nyder det, sagde Lyotard, før han kom på den tanke, at *vi* fra nu af nyder det i kapitalen. Den forbløffende omskiftelighed ved begæret ifølge Deleuze: Det er en gådefuld omvendning, der fører det begær, der er "revolutionært i sig selv, til på en måde ufrivilligt at ville det, det vil", at ville sin egen undertrykkelse og trænge ind i paranoide og fascistoide systemer. Det er en ondartet vridning, der fører begærets revolution tilbage til den samme grundlæggende tvetydighed som i den anden, den historiske revolution.

Alle henvisninger blander deres diskurser sammen i et tvunget moebiusagtigt kredsløb. For ikke så længe siden var kønnet og arbejdet termer, der blev stillet ubønhørligt op mod

hinanden: De er i dag begge opløst i den samme slags efterspørgsel. Før i tiden hentede diskursen om historie hele sin kraft fra en voldsom modsætning til naturen, mens begæret hentede sin fra modsætningen til magten: I dag udveksler de alle deres signifikanter og deres drejebøger indbyrdes.

Det ville blive for langtrukket at åbne hele viften af virkningsfuld negativitet og gennemløbe alle de afskrækkende drejebøger, der ligesom Watergate forsøger at få et dødsmærket princip til at regenerere gennem skandalen, fantasmet og det simulerede drab: Det bliver til en slags hormonbehandling ved hjælp af negativitet og krise. Det drejer sig altid om at bevise det reelle ved hjælp af det imaginære, bevise sandheden ved hjælp af skandalen, bevise loven ved hjælp af overtrædelsen, bevise arbejdet ved hjælp af strejken, bevise systemet ved hjælp af krisen og bevise kapitalen ved hjælp af revolutionen. Ligesom i tilfældet med Tasaday folket på Filippinerne, hvor etnologien blev bevist ved at få frataget sit studieobjekt. For slet ikke at tale om:

- Beviset for teatret gennem antiteatret,
- beviset for kunsten gennem antikunsten,
- beviset for pædagogikken gennem antipædagogikken,
- beviset for psykiatrien gennem antipsykiatrien osv., osv.

Alt forvandler sig til den modsatte term for at kunne overleve sig selv i en udrenset form: Alle magter og alle institutioner omtaler sig selv gennem fornægtelser for således at forsøge at unddrage sig deres virkelige døds kamp ved hjælp af en dødssimulation. På denne måde omkom nogle amerikanske præsidenter – Kennedyerne – fordi de endnu besad en politisk dimension, mens andre – Johnson, Nixon, Ford – kun har haft adgang til erstatningsattentater, til simulerede drab. De havde ikke desto mindre brug for den aura, der hidrører fra en kunstig trussel for at skjule, at de ikke var andet end magtmannequiner. Før i tiden skulle kongen dø (og guden i øvrigt også): Heri bestod hans styrke. I dag gør han sig ynkeligt umage med at give det udseende af at dø for at opretholde magtens *nåde*. Men den er gået tabt.

At lede efter frisk blod i sin egen død, at genstarte kredsløbet gennem krisens, negativitetens og antimagtens spejlbilleder: Heri består det eneste løsningsalibi for enhver magt og for enhver institution, som forsøger at bryde den onde cirkel fra dens egen ansvarsløshed, dens egen grundlæggende ineksistens, dens *déjà-vu* og dens allerede-død.

Det reelles strategi

Umuligheden af at genfinde et absolut niveau for det reelle er af samme slags som umuligheden af at iscenesætte illusionen. Illusionen er ikke længere mulig, fordi det reelle ikke længere er muligt. Det er hele det *politiske* problem ved parodien, ved hypersimulationen eller den offensive simulation, der opstilles her.

Eksempelvis kunne det være interessant at undersøge, om undertrykkelsesapparatet ikke ville reagere voldsommere på et simuleret hold-up end på et reelt hold-up, eftersom det sidste blot generer tingenes orden, dvs. ejendomsretten, mens det første rammer selve realitetsprincippet? Overskridelse og vold er mindre alvorlige, fordi de blot opponerer mod *fordelingen* af det reelle. Simulation er langt farligere, fordi den altid åbner for den formodning, at hinsides det simulerede objekt er *det selve ordenen og loven, der ikke behøver være andet end simulation*.

Vanskeligheden er imidlertid lige så stor som faren. Hvordan kan man fingere en forbrydelse og siden bevise fingeringen? Simulerer man et tyveri i et stormagasin: Hvordan vil man da kunne overbevise vagten om, at det drejer sig om et simuleret tyveri? Der er ikke nogen "objektiv" forskel. Det er de samme bevægelser og de samme tegn, som indgår i det virkelige tyveri, eftersom tegnene ikke peger i den ene eller anden retning. For den etablerede orden vil tegn altid tilhøre det reelles orden.

Organiser nu et falsk hold-up. Kontroller omhyggeligt, at våbnet ikke kan gøre skade, tag et gidsel, hvorpå De kan stole, så ingen kommer noget til (for ellers begår De en forbrydelse). Kræv så en løsesum og gør alt for, at operationen får så megen opmærksomhed som muligt. Med andre ord: Hold dem så tæt på "sandheden", som gøres kan, for at afprøve apparatets reaktion på et perfekt simulakrum. De vil ikke kunne nå til det: Nettet af kunstige tegn vil uundgåeligt få iblandet reelle elementer (en betjent kommer til virkelig at skyde, en kunde i banken besvimer og dør af et hjerteanfald, og man kommer virkelig til at udbetale den løsesum, der skulle være snyd). Uden at ville det vil De med det samme befinde dem i det reelle, der bl.a. netop har den funktion at opluge ethvert forsøg på simulation, at reducere alt til noget virkeligt. Den etablerede orden består endda i det, før institutionerne og retten sætter ind.

Ved denne umulighed af at isolere simulationsprocessen kan man konstatere vægten ved en orden, der kun kan se og forstå noget reelt, fordi den ikke kan fungere noget andet sted. Bliver en simulering af en forbrydelse bekræftet, så vil den enten blive straffet lidt lettere (fordi den ikke fik "følger") eller blive straffet som en forbrydelse mod den offentlige orden (f.eks. hvis den har udløst en udrykning "forgæves"), men *aldrig som en simulation*, fordi den netop som en simulation aldrig gør nogen ækvivalens med det reelle mulig og følgelig heller ikke nogen repressioen mulig. Udfordringen fra simulationen kan ikke tages op af magten. Hvordan skulle man kunne straffe en simulering af uskyld? Selvom den som sådan er lige så alvorlig som simuleringen af en forbrydelse. Det er parodien, der giver en overholdelse og en overtrædelse den samme gyldighed, og den alvorlige forbrydelse består heri, *eftersom den annullerer den forskel, som loven bygger på*. Den etablerede orden kan ikke stille noget op over for dette, for loven er et simulakrum af anden række, mens simulationen er af tredje række, dvs. hinsides det sande og det falske, hinsides de ækvivalenser og de rationelle skillelinjer, ud fra hvilke ethvert samfund og enhver magt fungerer. Det er altså her, hvor der mangler virkelighed, at vi må sigte på ordenen.

Det er da også derfor, at ordenen altid vælger det reelle. Er der tvivl, foretrækker den altid den hypotese (og således foretrækker man da også i hæren at antage den, der simulerer, for at være en rigtig galning). Det bliver imidlertid vanskeligere og vanskeligere at gøre det, fordi det er praktisk taget umuligt at isolere simulationsprocessen, og i kraft af den virkelighedsinerti, der omgiver os, bliver det modsatte så også sandt (og selv denne reversibilitet bliver en del af magtens simulationsanordning og af dens magtesløshed), nemlig at *det herefter er umuligt at isolere virkelighedsprocessen* og føre bevis for det reelle.

Det er derfor, at alle hold-ups, flykappinger osv. herefter er en slags simulationens hold-ups, i den forstand at de på forhånd er indskrevne i mediernes rituelle dechifring og orkestrering, eftersom de forlods lader sig forudse som iscenesættelse og som mulige følger. De fungerer med andre ord som en helhed af tegn, der kun er helliget deres egen genfremkomst som tegn og ikke længere helliget deres "reelle" formål. Dette gør dem imidlertid ikke uskadelige. Det er tværtimod som hyperreelle begivenheder, der ikke længere har noget nøjagtigt indhold eller et eget formål, men indbyrdes brydes i det uendelige (ligesom også de såkaldt historiske begivenheder gør det: strejkerne, protestdemonstrationerne, kriserne osv.),¹³ at de ikke kan kontrolleres af en orden, der kun kan udøves over for det reelle og det rationelle, over for årsager og virkninger, fordi den er en henvisende orden, der kun kan herske over noget henvisningsbart. Den er med andre ord en forudbestemt magt, der kun kan herske over en bestemt verden, men som ikke kan stille noget op over for simulationens ubestemmelige genfremkomst, over for denne vægtløse tågebanke, der ikke længere adlyder virkelighedens love om tyngdekraft, mens magten ender med at ophugge sig selv i det netop beskrevne rum, hvorved den bliver en magtsimulering (uden forbindelse til sit formål og sigte, men i stedet helliget nogle *magtvirkninger* og en massesimulation).

Magtens eneste våben og eneste strategi over for et sådant svigt består i at genindsprøjte noget reelt og noget henvisningsmæssigt over alt og at få os overbevist om samfundets virkelighed, om økonomiens alvor samt om produktionens formålstjenlighed. Til dette benytter den for det meste en diskurs om krise, men også – og hvorfor dog ikke? – en diskurs om begær. "Tag jeres begær for virkelighed!"¹⁴ kan opfattes som magtens sidste slogan, for i en henvisningsløs verden er selv forvirringen mellem realitetsprincippet og lystprincippet mindre farlig end den smittende hyperrealitet. For man forbliver da blandt principperne, og dér har magten altid ret. HERTIL

Hyperrealitet og simulation virker afskrækkende ind på ethvert princip og på ethvert formål, og begge kan vende afskrækkelsen mod den magt, der ellers så glimrende har formået at benytte den i lang tid. For når alt kommer til alt, så er det især kapitalen, der i løbet af sin historie har fået næring ved at afmontere alle henvisninger og alle menneskelige formål, og som har opbrudt alle ideelle skillelinjer mellem det sande og det falske, mellem det gode og det onde, for i stedet at udbrede en radikal lov om ækvivalenser og udvekslinger, den jernhårde lov om dens egen magt. Det var kapitalen, der først spillede på afskrækkelsen, abstraktionen, forbindelsestabet, deterritorialiseringen osv., og selvom det er kapitalen, der har stiftet virkeligheden, realitetsprincippet, så er det også den, der som

den første har afskaffet den igen ved at udrydde enhver brugsværdi og enhver reel ækvivalens for produktionen og rigdommen ved selve den oplevelse, vi har af satsningernes manglende realitet og af manipulationens almagt. Nuvel, det er den selv samme logik, som nu radikaliseres *mod* den. Og når den så nu vil bekæmpe denne katastrofiske spiral ved at udsondre et sidste glimt realitet, hvorpå den vil grundlægge et sidste glimt af magt, så kan den ikke gøre andet end at mangfoldiggøre *tegn* og accelerere simulationens spil.

Så længe den historiske trussel hidrørte fra virkeligheden, har magten kunnet spille på afskrækkelse og simulation, hvorved den har kunnet opløse alle modsigelser i kraft af en produktion af ækvivalente tegn. Men i dag, hvor truslen hidrører fra simulationen (fra at skulle fordampe i spillet mellem tegnene), må magten spille på det reelle, på krisen og på genfremstillingen af nogle kunstige, sociale, økonomiske og politiske satsninger. For magten er det et spørgsmål om liv eller død. Men det er for sent.

Heraf det hysteri, der er karakteristisk for vor tid: produktionen og reproduktionen af det reelle. Den anden produktion, den af værdier og varer, af den politiske økonomis "belle époque" besidder ikke længere nogen egen mening og har ikke gjort det længe. Det, som hele samfundet forsøger ved at blive med at producere og overproducere, er at få den virkelighed, der har unddraget sig det, til at genopstå. Det er så derfor, at *den "materielle" produktion i dag selv er blevet hyperreel*. Den fastholder den traditionelle produktions samtlige karaktertræk og diskurser, men den er ikke længere andet end dens mangfoldiggjorte genskær (det er derfor, at de hyperrealistiske kunstnere kan fastholde en hallucinerende lighed med virkeligheden, en lighed, som er blevet forladt af enhver mening og charme samt af hele repræsentationens dybde og energi). Derfor forvandles simulationens hyperrealisme til virkelighedens hallucinerende lighed med sig selv.

Men også magten producerer ikke længere andet end tegnene på sin lighed med sig selv, og har gjort det længe. Og derfor får magten da også en anden skikkelse at udfolde, nemlig en kollektiv efterspørgsel på magtens *tegn*, som bliver til dannelsen af en borgfred omkring dens forsvinding. Alle tilslutter sig den mere eller mindre af lutter rædsel for politikens nedsmeltning. Og derfor ender magtspillet med ikke at være andet end en *kritisk* besættelse af magten: en besættelse vedrørende dens død, en besættelse vedrørende dens overlevelse, alt mens magten svinder bort og væk. Når den er totalt forsvundet, så vil vi logisk nok befinde os i en total magthallucination; det bliver en hjemsøgelse som den, der allerede er ved at vise sig over alt, og som udtrykker både en tvangstanke om at skaffe sig af med magten (ingen vil have den mere, alle vil helst give den videre til andre) og en panisk sorg over dens forsvinding. Det er tungsindigheden i samfundene uden magt: Den er det, der vakte fascismen til live, denne overdosis af stærke henvisninger i et samfund, der ikke kan få tilendebragt sit sorgarbejde.

Og der er vi så fortsat: Ingen af vore samfund evner at gennemarbejde deres sorg over det reelle, over magten, ja, over *det sociale selv*, der er indblandet i den samme fortabelse. Og vi forsøger at unddrage os det ved hjælp af en kunstig genoplussen af det hele. Og *den ender uden tvivl også med at give socialisme*. Ved en uventet vridning og en ironi, som

ikke længere er historiens ironi, så vil socialismen opstå af det sociales død, ligesom religionerne opstår af Guds død. Det er en ankomst på vrangen, en pervers begivenhed og et uforklarligt tilbageløb til fornuftens logik. Ligesom den kendsgerning er det, at magten alt i alt nu kun er der for at skjule, at der ikke længere er nogen magt. Det er en simulation, der kan vare i det uendelige, for til forskel fra den "sande" magt, som er eller har været en struktur, en strategi, et styrkeforhold, en satsning, så er den nuværende kun genstand for en social *efterspørgsel* og derfor udsat for loven om udbud og efterspørgsel, hvorfor den da heller ikke længere er underlagt død og ødelæggelse. Helt og aldeles rensat for enhver *politisk* dimension så henhører den ligesom enhver anden vare under masseproduktionen og masseforbruget. Enhver gnist er forsvundet, og kun fiktionen om en politisk verden er kommet frelst igennem.

Det forholder sig på samme måde med arbejdet. Gnisten i produktionen, volden indeholdt i dens satsninger findes ikke længere. Alle producerer fortsat, og mere og mere, men på en subtil måde er arbejdet blevet noget andet: et behov (sådan som Marx ideelt set anså det for at være, men slet ikke på den samme måde), en genstand for en social efterspørgsel, ligesom fritiden, som det da også svarer til inden for livets generelle valgmuligheder. Og den efterspørgsel er nøjagtig proportional med tabet af satsningens betydning inden for arbejdsprocessen.¹⁵ Det samme omslag som i magtens tilfælde: Arbejdets drejebog er der for at skjule, at arbejdets virkelighed, det reelle ved produktionen, er forsvundet. Det gælder også for det reelle ved strejken, som ikke længere er en arbejdsstandsning, men den anden pol i den rituelle opdeling af samfundets kalenderår. Alt foregår, som havde man "besat" sin arbejdsplads efter strejkeerklæringen og så genoptaget produktionen, som det sig hør og bør ved en "selvforvaltet" fabriksbesættelse, og gjort det akkurat i de samme termer som førhen, blot nu ved en erklæring om permanent strejke (som det da også er virtuelt set).

Dette er ikke en drøm fra science-fiction: Over alt drejer det sig om en fordobling af arbejdsprocessen. Og om en fordobling af strejkeprocessen, en strejke som er indarbejdet, ligesom forgængeligheden er indlagt i tingene, og ligesom krisen er det i produktionen. Der gives altså ikke længere strejke eller arbejde, men begge samtidigt, dvs. noget helt tredje: En arbejdsmagi, et *trompe l'œil*, produktionens scenedrama (for ikke at sige melodrama), en kollektiv dramaturgi på samfundets tomme scene.

Det drejer sig derfor heller ikke om arbejdets *ideologi* – med den traditionelle etik, der skulle kunne tilhulle arbejdets "reelle" proces og udbytningsens "objektive" proces – men om arbejdets drejebog. Ligesom det ikke drejede sig om magtens ideologi, men om magtens drejebog. Ideologien svarer ikke til andet end til tegnenes fejludbetaling af virkelighed, mens simulationen svarer til en kortslutning af virkelighed tilsat dens fordobling gennem tegnene. Formålet med den ideologiske analyse består altid i at genetablere den objektive proces, og det er altid et falsk problem at ville genetablere sandheden under simulakret.

Det er derfor, at magten er så grundlæggende enig med de ideologiske diskurser og med diskurserne om ideologi: Det er fordi, de er diskurser vedrørende *sandheden*; altid er

de gode, endog og især når de er revolutionære og kan imødegå simulationens dræbende anslag.

Notes

- 1 "La précession des simulacres", in: *Traverses* nr.10, februar 1978, Centre national d'art et de culture Georges Pompidou, Paris, 1978, s.3-37. Tema: "le simulacre". Oversat fra fransk af Carsten Juhl. – Siden udgivet med enkelte tilføjelser som den første tekst i Baudrillards antologi *Simulacres et simulation*, Paris, Galilée, (februar) 1981. Den danske oversættelse er forkortet for flere afsnits vedkommende og svarer nøje til den forkortede engelske udgave, der står at læse i Mark Posters udgivelse af Baudrillards *Selected Writings*, Stanford: Stanford Univ. Press, 1988, s.166-184. Såvel artiklen i *Traverses* som teksten i antologien (og den citerede engelske oversættelse) bringer et citat, der angiveligt skal være fra "L'Éclésiaste", dvs. "Prædikerens bog" i GT. I dansk oversættelse lyder det: "Simulakret er aldrig det, der skjuler sandheden – Det er sandheden, der skjuler, at der ikke er nogen. Simulakret er sandt". Jeg har imidlertid været igennem den franske oversættelse *La Bible de Jérusalem*: Det pågældende citat og termen "le simulacre" forekommer ikke. Så det er givetvis et citatsimulakrum... O.a.
- 2 Jf. Jean Baudrillard, *L'échange symbolique et la mort (L'ordre des simulacres)*, [Den symbolske udveksling og døden (Simulakranes orden)], Gallimard: Paris 1975.
- 3 Som læseren vil have fornemmet af denne sætning, så oversætter jeg Baudrillards "le réel" både med "det reelle" og med "virkelighed": Derved kan vi i den danske oversættelse skelne en smule mellem de tilfælde, hvor Baudrillard bruger "le réel" både som begreb og som det "faktisk" forekommende i verden, og de tilfælde hvor han kun har den korte "faktiske" og daglige virkelighed i tankerne. Begge termer/størrelser er dog lige hjemsøgte af simulationen. O.a.
- 4 Og derfor kan simulationen heller ikke opløses ved overførsel. Det er sammenviklingen af disse to diskurser, der gør psykoanalysen uendelig.
- 5 Jf. Mario Perniola, "Ikoner, visioner og simulakra", in: *Blændværker*, Århus: Sjakalen, 1982. [Baudrillard henviser til den franske oversættelse af Perniolas tekst, der blev bragt i samme nummer af *Traverses* (nr.10), som hans egen tekst stod i. O.a.]
- 6 Kapitel 12 betitlet "Utopisk forfald: Disneyland", in: *Utopiques* op.cit. s.297-324. O.a.
- 7 På engelsk i teksten. O.a.
- 8 Baudrillard tænker på Allan J. Pakulas film "All the President's Men", der blev udsendt den 9. april 1976. O.a.
- 9 Union de la Gauche: "Venstrefløjens enhed", en alliance mellem radikale, socialister og kommunister fra 1972 til 1977 sluttet ud fra et fælles program, "programme comun". Union de la Gauche udgjorde i 1970'erne oppositionen til de regeringer af gaullister og liberale, der havde regeret og regerede Frankrig 1958-1981. O.a.
- 10 Enrico Berlinguer var generalsekretær for Vesteuropas største og mægtigste kommunistparti, PCI, Partito Comunista Italiano, fra 1972 til 1984. O.a.
- 11 Og det skyldes ikke nødvendigvis meningens håbløshed, men kan lige så vel hidrøre fra en improvisation af mening eller af meningsløshed, eller af mange samtidige meninger, der tilintetgør hinanden.
- 12 September 1975: Processen i Burgos mundede ud i, at tre antifascistiske aktivister og to baskiske separatister blev dømt til døden og henrettet. O.a.
- 13 Alt i alt er energikrisen og den økologiske iscenesættelse selv en *katastrofefilm*, i den samme stil (og med den samme værdi) som de katastrofefilm, der aktuelt har haft succes i Hollywood. Det er unyttigt

Article: Simulakranes fremrykning

at begive sig ind i besværlige fortolkninger af disse film i deres forhold til en "objektiv" social krise eller endog til et "objektivt" katastrofefantasme. Man bør gå i den modsatte retning og sige, at *det er samfundet selv*, der inden for den aktuelle diskurs *organiserer sig selv i overensstemmelse med drejebogen til en katastrofefilm*. Jf. Michel Makarius, "La stratégie de la catastrophe" [Katastrofens strategi], *Traverses* nr.10, op.cit. s.115-124.

- 14 Maj 68's slogan lød "Prenez vos désirs pour des réalités", og det kunne læses på væggene i La Sorbonne-universitetet i Paris. Baudrillard sætter "realiteterne" i ental her. O.a.
- 15 Til det vigende i investeringen i arbejde svarer en parallel nedgang for investeringen i forbrug: Bilens brugs- eller prestigeværdi er ophørt, ligesom kærlighedens tale, som førhen klart kunne stille lystens genstand i modsætning arbejdets genstand. Der er en anden diskurs, der er ved at tage over: det er en arbejdsdiskurs om forbrugsgenstanden med henblik på en aktiv, tvingende og puritansk reinvestering (brug mindre benzin, tænk på sikkerheden ved rattet, fart betyder ikke noget osv.), mens bilerne lader som om, de tilpasser sig disse normer. Man vil kunne genfinde et satsningsområde ved at vende polerne om: Arbejdet bliver genstand for et behov, mens bilen bliver genstand for et arbejde. Der gives intet bedre bevis på manglen på forskel mellem de mange satsninger. Og der er den samme glidning fra stemme-"retten" til vælger-"pligten", og den signalerer en afinvestering i den politiske sfære.

*Oversat af Carsten Juhl
lektor ved Institut for Forskning og Tværgående Studier,
Det kongelige danske kunstakademi*